

1. In het kort

- 27 november staat de TK in een commissiedebat stil bij het onderwerp netcongestie.
- [Recent](#) werd de Rotterdamse haven geconfronteerd met het feit dat netcongestie niet alleen eerder begint, maar dat de situatie veel erger is dan gedacht én dat de problemen pas veel later in de tijd zijn opgelost dan eerder gecommuniceerd (tussen 2030-2035). Dit betekent dat sommige bedrijven nog 5 tot wel 10 jaar moeten wachten op een aansluiting, terwijl ze geen inzicht hebben in de voortgang. Juist de nieuwe bedrijven en investeringen die nodig zijn voor de energietransitie en onze leveringszekerheid komen hierdoor verder onder druk.
- Meer onconventionele maatregelen zijn nodig. Zo is het zaak z.s.m. te verkennen of er niet een betere balans mogelijk is tussen enerzijds meer ruimte uit het elektriciteitsnet 'persen' en anderzijds de veiligheid van het net. Hier zit nog rek denken wij ook. Ook zijn prognoses veel te risicoavers en zit er waarschijnlijk dus meer lucht in het 'systeem'. Meer transparantie over de voortgang van de uitbreidingsprojecten van het elektriciteitsnet is verder essentieel voor het handelingsperspectief van ondernemers. Zij moeten weten waar ze aan toe zijn, zodat ze onderhoud en investeringen daar op kunnen aanpassen. Ook het stimuleren van decentrale opwek kan oplossingen bieden. Zie voor alle voorstellen §3.

2. Wat is er aan de hand?

- Via de zogeheten '[herijking](#)' van Tennet en Stedin werd onlangs bekend dat het oplossen van het verstopte elektriciteitsnet in de Rotterdamse haven veel langer gaat duren en dat op meer plekken sprake is van netcongestie.¹
- Waar in 2024 nog werd gedacht dat de wachtlijst in het 'Rotterdamse' zou zijn opgelost tussen 2027-2029, is dit voor een deel van de wachtlijst nu in de praktijk 2030 geworden en voor een nog grotere groep ondernemers zelfs 2032-2035. Het is daarbij onbekend voor ondernemers in welke groep ze thuishoren, wat het maken van investeringsbeslissingen enorm complex maakt.
- **Dit betekent dat veel (mkb) bedrijven in de praktijk nog 10 jaar op een aansluiting moeten wachten!** Dit terwijl allerlei verplichtingen voor bedrijven gewoon doorlopen (ETS bijvoorbeeld). Ook is er een volledig gebrek aan inzicht over wanneer een bedrijf dan wel aangesloten kan worden, zodat het plannen van (kostbare) investeringen en het tijdig bestellen van materialen nagenoeg onmogelijk is.
- **Juist nu, in een rap verslechterend investeringsklimaat, is deze situatie een deksel op de neus voor al die ondernemers in de haven die willen verduurzamen, vernieuwen of hun bedrijf willen starten.** Wat de zaak hierbij extra complex maakt is dat veel industriële bedrijven hun *turn-arounds* (de grote eens in de 3-5 jaar) moeten plannen en exact moeten weten wanneer er plek is op het elektriciteitsnet, om investeringen te kunnen doen. Juist dit is dus nog lastiger geworden en bedreigt ons verdienvermogen.
- Ook voor nieuwkomers, bijvoorbeeld nieuwe (circulaire) industrie, geeft dit een enorme optater aan hun perspectieven waardoor de verduurzaming/vernieuwing in de knel komt. De onzekerheid over wanneer er wel stroom beschikbaar komt heeft een negatieve impact op talloze businesscases en schrikt investeerders af.

¹ Zo deed Stedin op 31 oktober een vooraankondiging aan dat zij voor twee elektriciteitsstations in het gebied, een in de Botlek en één in de Europoort, nu ook congestie verwachten. Dit knelpunt in het regionale net van Stedin komt bovenop de bestaande congestie op het hoogspanningsnet van TenneT in dit gebied. Overschrijdingen van de maximale belasting van het net worden verder al vanaf 2027 verwacht, terwijl dat eerder pas in 2028 was. Dit betekent in de praktijk dat alle ruimte in het net die gevonden wordt komende tijd, niet aan bedrijven uitgegeven kan worden, maar nodig is om de veiligheid te waarborgen. Om de netveiligheid te kunnen waarborgen is ook meer flexibel vermogen nodig. Dit kan oplopen tot circa 244 MW op piekmomenten, in 2029.

3. Hoe verder?

Als Deltalinqs zien wij vier actielijnen, zodat meer ondernemers weer perspectief krijgen.

a) Meer regelbaar decentraal vermogen en slimmer gebruik van het net

- Meer decentrale opwek (bij individuele bedrijven of als collectief) helpt het net te ontlasten. Mogelijkheden hiervoor zijn o.a. het plaatsen van methanol of waterstof opwekunits. Hierbij lopen ondernemers echter tegen bijvoorbeeld stikstof aan en business cases die niet 'rondrekenen'. Dit terwijl de maatschappelijke businesscase wel positief is. Het subsidiëren van partijen die (tijdelijk) stroomopwekking achter de meter realiseren kan hiervoor een oplossing zijn². Dit bijvoorbeeld om: a) de tijd te overbruggen totdat TenneT/Stedin klaar is³, of b) om het elektriciteitsnet te verlichten.
- Ook collectieve opwek van stoom, bijvoorbeeld in het Botlek gebied, moet versneld worden onderzocht en gestimuleerd, maar komt niet automatisch op de markt tot stand door *marktfalen*.⁴ Hiervoor is ondersteuning vanuit overheidszijde noodzakelijk om dit (mede) mogelijk te maken. Vanaf 2030 kan mogelijk ook de inzet van kleine nucleaire centrales (SMR's) het net ontlasten. Dit moet dan ook worden omarmd en vooral worden bespoedigd qua vergunningverlening. Zie ook de recente oproep van Allseas.
- Het afsluiten van flex-contracten met bedrijven om op piekmomenten minder elektriciteit te verbruiken of juist meer terug te leveren, is essentieel voor het oplossen van de congestie. Tegelijk is dit voor bedrijven met volcontinu processen (24/7) niet altijd mogelijk (*'een brood bak je ook niet in een oven die steeds van temperatuur wisselt'*). Wij roepen de politiek op om maximaal te stimuleren dat de netbeheerders -waar mogelijk- afspraken maken (één op één) met grote gebruikers (de grootste 50 bij Tennet en de 25 grootste bij de grote regionale netbeheerders). Cruciaal is verder dat de contracten voor nieuwe 'flexproducten' van netbeheerders eenvoudig en aantrekkelijk worden gemaakt zonder aansprakelijkheden die bedrijven afschrikken.
- Nettarieven; Batterijen kunnen helpen de problemen te verzachten. Maar ook hiervoor geldt dat de almaar stijgende nettarieven (vertienvoudigd in korte tijd!) een probleem zijn. Die moeten in lijn komen met de kosten in buurlanden. Lagere nettarieven helpt tevens voor de verduurzaming van de bestaande industrie (elektrificatie), voor een eerlijker speelveld met buurlanden én de ontwikkeling van waterstof. Een oplossing kan onder meer worden gevonden in het steken van publiek geld in de energienetten om de netkosten beheersbaar te houden voor zowel bedrijven als burgers.

b) Beter benutten van het elektriciteitsnet

- Er zit meer ruimte in het net dan we denken⁵. Opties als het waar mogelijk zwaarder belasten van het net kunnen dan ook helpen de problematiek te verlichten. Onze indruk is dat hier meer ruimte is te vinden dan nu gebeurt en we mogelijk nog te voorzichtig zijn. We moeten de juiste (maatschappelijke)

² Probleem met de business case van decentrale opwek op kleine / midden grote schaal: het is simpelweg duurder dan elektriciteit via het net.

³ Voorwaarde voor (a) zou kunnen zijn dat het gaat om nieuwe industrie in Rotterdam of bestaande industrie die wil elektrificeren.

⁴ In dit kader is o.a. het project *Recharge Rotterdam interessant te vermelden*. Dit is een publiekprivaat actieprogramma om het Rotterdamse industrie/energiecluster concurrerender, duurzamer en weerbaarder te maken en waar we nu met KGG over in gesprek zijn. Met dit project wordt voortgebouwd op de *maatwerk aanpak* en invulling gegeven aan de zogeheten '*pilot Botlek*' vanuit het vorige regeerakkoord. Veel zaken laten zich namelijk alleen in clusterverband oplossen. Ondersteuning door de Rijksoverheid is nodig om voor o.a. een betere benutting van restwarmte, het opzetten van energiehubs en voor betaalbare waterstofproductie.

⁵ De huidige betrouwbaarheid van het net is bijna 100% en hier zit ruimte.

balans vinden tussen enerzijds meer ruimte uit het stroomnet 'persen' en anderzijds de veiligheid en stabiliteit van het net. Hier is met spoed nader onderzoek naar nodig, zodat we geen kansen voor 'congestieverzachers' mislopen en we maatschappelijk optimale keuzes maken voor ons verdienvermogen en de verduurzaming. De eerste stappen van de netbeheerders op dit terrein juichen wij toe.

- TenneT en Stedin verkennen de mogelijkheden om partijen aan te sluiten op een ander spanningsniveau, omdat dit een gunstig effect kan hebben op de belasting van het net binnen het congestiegebied. Bijvoorbeeld door het wisselen van de aansluiting van een opwekcentrale van 380 kV naar 150 kV, kan lokale invoeding de netcongestie knelpunten omzeilen. Zaak is hier vaart mee te maken in nauwe samenwerking met ondernemers, zodat we deze kansen maximaal benutten.

c) Opschonen wachtlijsten en vrijkomende capaciteit toewijzen aan nieuwe gebruikers:

- Voor de haven is het belangrijk dat de aanvragen op de wachtlijst realistisch zijn. Daarom is het zaak dat netbeheerders en betrouwbare samenwerkingspartners, zoals Havenbedrijf Rotterdam en Deltalinqs, hier veel meer inzicht in te krijgen. 'Handdoekjes leggen' kan hiermee worden doorbroken.
- Projecten die direct bij kunnen dragen aan netstabiliteit moeten absolute voorrang krijgen. Er moet geprioriteerd kunnen worden op basis van voorlopige investeringsbeslissingen en de (verwachte) ingebruikname-data, wat een wijziging is op het huidige systeem van '*first come, first serve*'. Samenwerking met de politiek en de ACM is hiervoor essentieel.
- Vrijkomende capaciteit moet direct ten goede komen aan ondernemers in het havengebied (zie ook de mooie recente succesvoorbeelden uit Zeeuws Vlaanderen en Gorcum). Dat is nu niet het geval. Het mag het echter niet -zoals nu- duren tot een nieuwe 'herijking'⁶ alvorens gekeken wordt of vrijkomende capaciteit kan worden uitgegeven aan een partij die erom zit te springen.

d) Wijs Rotterdam aan als prioritair gebied en werk veel nauwer samen met het bedrijfsleven

- De Rotterdamse New Energy Taskforce (NET) van netbeheerders, havenbedrijf en Deltalinqs ondersteunt bedrijven op een publiek-private manier bij het mitigeren van netcongestie door praktische oplossingen voor de korte termijn en grotere, structurele oplossingen. Mede door het creatieve werk van de NET konden afgelopen periode al oplossingen gevonden worden ten bate van zo'n 20 bedrijven. Het aanmerken van het Rotterdamse havengebied als prioritaire regio voor Nederland (vanwege o.a. de grote opgave in de energietransitie en vanwege onze leveringszekerheid, etc.) is echter nodig voor het creëren van meer urgentie. Het besef dat tegenover elke aanname miljarden aan investeringen staan motiveert voor onconventionele nieuwe oplossingen en maximale snelheid.

4. Tot slot

Met deze voorstellen hopen we bij te dragen aan verlichting van de problematiek en zodat ondernemers vooral ook veel beter weten waar ze aan toe zijn. Wij hopen dat u hier aandacht voor kan vragen tijdens het commissiedebat. Zo dragen we samen bij aan groei, verduurzaming en de weerbaarheid van de haven.

Contact:

Edwin van Scherrenburg, 0630417005 (Public Affairs, Deltalinqs) of Eline van Krimpen, 0612235145 (beleidsadviseur voor o.a. netcongestie bij Deltalinqs).

⁶ congestie status update